

analytics/dovgo-dorogo-neefektyvno-protsedura-bankrutstva-u-suchasnyh-realiyah-ukrayiny/.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності: Закон України від 15 листопада 2011 р. №4025-VI // Офіційний вісник України. – 2011. – №98 – Ст. 3570.

3. Ніколаєв І. Транскордонне банкрутство – реакція на глобалізацію економічних процесів [Електронний ресурс] – Режим доступу до статті: <http://commerciallaw.com.ua/attachments/article/255/2013-02FINAL.pdf>.

4. Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»: Закон України від 22 грудня 2011 р. № 4212-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – №5 – Ст. 164.

СУЧАСНІ ІНТЕГРОВАНІ БІЗНЕС-СТРУКТУРИ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

КУЛАК Наталія Валеріївна,
*к.н. держ. упр., доцент кафедри
господарського права Київського
університету технологій та дизайну*

Існуючі у сучасній економіці України форми інтегрованих бізнес-структур (ІБС) обумовлені чинним законодавством України, яке дозволяє створювати два типи інтегративних утворень – інституціональні та добровільні.

Добровільні об'єднання ІБС створюються суб'єктами господарювання за різними принципами й цілями. Характерними для вітчизняного ринку формами ІБС є: асоціації; корпорації; господарські асоціації; трести.

Господарські асоціації – договірні об'єднання підприємств і організацій, які створюються для спільного виконання однорідних функцій та координації загальної діяльності. Господарські асоціації мінімально обмежуючи дії членів що входять до них. Учасники асоціації мають право входити до будь-яких інших асоціацій [2].

Асоціація – договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності [2]. Асоціація координує загальні розробки й дослідження, здійснює для учасників юридичний супровід діяльності, забезпечує консультації з питань правового регулювання підприємницької діяльності, експортно-імпорتنих операцій, кредитування.

Крім вищезазначеного асоціація виконує інформаційні функції, а саме: забезпечує учасників ринковою інформацією, рекламою, інформацією щодо технічних розробок, даними стосовно промислових стандартів, статистичною інформацією.

Важливою сферою діяльності асоціації є забезпечення вектору розвитку її членів, та пошук нових ринків збуту.

У зв'язку із тим, що асоціація є об'єднанням, яке забезпечує членів можливістю ефективно реалізовувати продукцію, розширювати сфери збуту, створювати стандарти асоціації з питань галузевих класифікаторів якості, надійності, умов праці, рівня кваліфікації працівників господарських об'єднань, ця форма стала найпоширенішою як на тери-

торії України, так і у світі.

Так загальновідомими вітчизняними асоціаціями є Асоціація українських підприємств целюлозно-паперової галузі «Укрпапір»; Асоціація «Підприємств інформаційних технологій»; Асоціація «Меблідеревпром».

Корпорацією, відповідно до частини 3 статті 120 Господарського кодексу України, є договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації [1].

Термін «корпорація» найширшого використання дістав у США. Для законодавства Англії більш уживаним є термін «компанія» (The company). Хоча у Законі Англії від 11 березня 1985 р. «Про компанії» (Companies Act) застосовуються також терміни «корпорація» (ст. 13) і «асоціація» (ст.ст. 7, 11 та ін.) [3]. Ці терміни, у розумінні вказаного закону, не означають якихось самостійних організаційно-правових форм юридичних осіб [3]. На відміну від Англії та США, в Україні, згідно діючого законодавства, корпорація може засновуватися двома і більше суб'єктами за рахунок об'єднання підприємств. Метою діяльності корпорації є: здійснення господарської діяльності, у тому числі підприємницької з метою отримання прибутку, об'єднання виробничої, наукової та іншої діяльності підприємств-учасників з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації [3]. Учасники корпорації вносять на умовах і в порядку, передбачених її установчими документами, майнові внески (вступні, членські, цільові тощо). При цьому майно передається корпорації його учасниками у господарське відання, або в оперативне управління [3]. Між учасниками корпорації виникають організаційно-господарські відносини. Згідно частини 4 статті 123 Господарського кодексу України підприємства - учасники корпорації не відповідають за зобов'язаннями корпорації в цілому, якщо інше не передбачено установчим договором або статутом [1]. Загальновідомими корпораціями України є Корпорація «Богдан», Корпорація «УкрАвто».

Трест – це об'єднання ряду підприємств однієї або декількох галузей промисловості, учасники якого втрачають власність на засоби виробництва та виготовлений продукт, виробничу та комерційну самостійність. Таким чином відбувається об'єднання виробництва, процесу збута, фінансів, управління, а в залежності від суми вкладеного капіталу власники окремих підприємств, що входять до складу тресту, отримують акції тресту, які дають їм право брати участь в управлінні і привласнювати відповідну частку прибутку [4]. Спираючись на свою владу, компанії-трести мають можливість проводити в межах своїх галузей вигідну їм політику і примушувати слідувати їй інших галузевих виробників.

З кінця XIX – початку XX ст. у зв'язку з придбанням трестами величезної ринкової влади сам термін «трест» став синонімом монополії. Як зазначають науковці, в цей час правова форма довірчої власності використовувалася для об'єднання кількох корпорацій (супероб'єднання) у одне таке об'єднання (трест), в результаті чого, фірми що входили до його складу передавали всі свої цінні папери з правом голосу спеціальним довіреним особам.

Довірені особи ставали вищим органом управління для всіх фірм. Акціонери, які увійшли в трест корпорацій замість старих акцій отримували в певній пропорції сертифікати тресту. Обмін акцій на сертифікати дозволяв організаторам тресту контролювати всі фірми, що увійшли в трест, виробляти єдину виробничу і ринкову політику, встанов-

лювати монополні ціни і вести більш жорстку війну проти конкурентів, які залишилися поза трестового об'єднання. Загальновідомими вітчизняними трестами є: ВАТ трест «Київміськбуд-1», ОАО «Трест Житлобуд-1».

Концерн – багатогалузевий комплекс підприємств, в якому структурні одиниці зберігають свою виробничу і господарську самостійність, та підпорядковуються єдиному керівництву. Ці організаційно-господарські структури завдяки масштабам концентрації капіталу, виробничим потужностям, широким можливостям диверсифікації виробництва володіють певною стійкістю до коливань ринкової кон'юнктури, здатні вигідно перерозподіляти інвестиційні ресурси, концентрувати їх на найбільш рентабельних напрямках [4]. Створення концернів у країнах з розвинутою ринковою економікою історично було обумовлено перш за все концентрацією капіталу, його перенакопиченням. Законодавець не дає нормативного тлумачення терміну «концерн». По суті до концернів відносяться «пов'язані особи», які згадуються у Законі України «Про захист економічної конкуренції» та у Податковому кодексі України.

Консорціум – тимчасове статутне об'єднання підприємств з метою вирішення певних завдань, реалізації інвестиційних, науково-технічних, соціальних, екологічних та будівельних проектів.

Консорціум використовує ресурси, якими його наділяють учасники. Загальновідомими консорціумами України є: консорціум «Трансмагістраль», консорціум банків АКІБ «УкрСиббанк».

Поняття фінансово-промислової групи (ФПГ) трактується, згідно словника законодавчих термінів, як група суб'єктів господарювання, що перебувають під безпосереднім чи опосередкованим контролем юридичної або фізичної особи (групи осіб), пов'язаних між собою юридичними та господарськими відносинами з метою створення найбільш сприятливого фінансового середовища для реалізації великомасштабних бізнес-проектів і програм [3].

Залежно від ініціатора створення, консолідуючого ядра, навколо якого об'єднується вся група, ФПГ можна умовно поділити на банківські, промислові, торговельні. За формою виробничої інтеграції ФПГ поділяються на вертикальні, горизонтальні, конгломерати.

Підводячи підсумок, слід зробити висновки про те, що на сьогоднішній момент в Україні триває процес формування умов для подальшого розвитку інтегрованих бізнес-структур як на економічному, так і на законодавчому рівні.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (із змінами) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 18-22. – Ст. 144.
2. Прилуцький Р.Б. Про визначення поняття «корпорація» у правових системах України та США / Р.Б. Прилуцький // Юридична наука. – 2013. – № 2. – С. 55-61.
3. Лукач І.В. Правове становище холдингових компаній: монографія / І.В. Лукач. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 240 с.
4. Задахайло Д.В. Господарське право: навч.-метод. посібник для студентів 4 курсу / уклад.: Д.В. Задахайло та ін. – Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2014. – 124 с.
5. Професійна юридична система Мега-Нау. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Доступний з <https://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.23281.0>.

